

Enontekiön kunta
Kittilän kunta

Lausuntopyyntö Tunturi-Lapin maaseutuhallinnon järjestämisestä

Taustaa

Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä (210/2010) määrää, että kunta vastaa alueellaan maaseutuhallinnon järjestämisestä siten, että maaseutuhallinnon tehtävät tulevat hoidetuksi EU:n ja kansallisen lainsäädännön kannalta asianmukaisella tavalla.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella tarkoitetaan kunnan tai kuntayhtymän toimielintä tai viranhaltijaa, joka hoitaa maaseutuhallinnon tehtäviä yhden tai useamman kunnan alueella.

Lisäksi laissa todetaan, että kunnan on järjestettävä tehtävien hoitaminen siten, että sen alueella tehtäviä hoitaa yhteisen johdon alaisuudessa vähintään kolme viranhaltijaa tai toimihenkilöä, joista yksi päätoimisesti hoitaa maaseutuhallinnon tehtäviä ja johtaa tehtäviä hoitavaa yksikköä, ja tehtävien hoitamiseen osallistuu vähintään viisi viranhaltijaa tai toimihenkilöä.

Enontekiön, Kittilän ja Muonion kunnat sopivat vuonna 2012 yhteistoiminnasta maaseutuelinkeinoviranomaisen hallinnollisten tehtävien hoitamisesta ja ko. tehtävien hoitamisessa tarpeellisten palvelujen järjestämisestä hallinnossa 1.1.2013 alkaen. Isäntäkuntana toimii Muonio. Sopimuksessa määritellään toimeenpanoon liittyväksi organisaatioksi Muonion kunnanhallituksen alaisuudessa toimiva Tunturi-Lapin maaseutulautakunta, johon Enontekiö ja Kittilä asettavat omat jäsenensä. Sopimuksen mukaan maaseutulautakunnan tehtävänä on hoitaa maaseutuelinkeinojen hallintoon liittyvät tehtävät sopijakuntien alueella siten kuin lainsäädännössä (210/2010) määrätään ja ko. sopimuksella sovitaan. Maaseutuun ja sen elinkeinoihin liittyvät kehittämistehtävät ja muut sen kaltaiset palvelut kukin sopijakunta hoitaa itse omalla alueellaan.

Maaseutulautakunta on huomioitu Muonion kunnan hallintosäännössä maaseutuelinkeinoviranomaiseksi ja sopimuksen mukaan lautakunta käsittelee kaikki ne asiat, joissa voimassa olevien säädösten ja niiden perusteella annettujen määräysten mukaan kunnan

maaseutuelinkeinoviranomaisena on tosiasiallinen mahdollisuus harkinnan käyttämiseen.

Maaseutuhallinnon tehtävissä työskentelee kaksi kokoaikaista viranhaltijaa, maaseutupäällikkö ja -sihteeri. Lisäksi hallintojohtajalla on määrättyjä tehtäviä lähinnä korvaushakemusten käsittelyssä. Virkajärjestelyt on tehty vuoden 2025 loppuun määräaikailla ratkaisuihin, koska tiedossa oli organisaatio-, henkilöstö- ja tehtävämuutoksia. Molemmat virat vapautuvat 1.1.2026 alkaen.

Lain edellyttämä henkilöstön määrä on haasteellista toteuttaa, lähes kaikilla Lapin YTA-alueilla on vaihtuvuutta henkilöstössä. Sijaisuudet ja varajärjestelmät toiminnan turvaamiseksi perustuvat pitkälle henkilösuhteisiin ja poissaoloihin varautuminen on vaikeaa.

Lapissa maaseutuhallinnon YTA-alueita on mm. Itä-Lapin alue (Kemijärvi, Pelkosenniemi, Salla ja Savukoski), Inari (Utsjoki), Ylitornio (Pello ja Kolari), Sodankylä, Tervola (Keminmaa, Ranua, Simo, Kemi, Rovaniemi ja Tornio). Posion kunta kuuluu Kuusamon hallinnoimaan yhteistoiminta-alueeseen.

Vain Tunturi-Lapin ja Tervolan YTA-alueilla Lapissa on erillinen maaseutulautakunta, Tervolassa toimii lisäksi jaosto ja neuvottelukunta. Muilla YTA-alueilla ei ole erillisiä toimielimiä, vaan maaseutuelinkeinoviranomaisena toimii hallintosäännön mukaisesti esim. kunnanhallitus, tekninen lautakunta tai viranhaltija.

YTA-alueita on perustettu myös mm. ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtäviin. Perusteena on mm. osaamisen keskittäminen ja ns. leveämmät hartiat sekä joustavuus, kun henkilöstöä on enemmän yhden työnantajan palveluksessa.

Eri YTA-alueiden toiminta poikkeaa toisistaan, pohjoisilla YTA-alueilla painottuu riistavahinkolain mukainen toiminta porotalouden vuoksi.

Tunturi-Lapin maaseutulautakunnan esitys ja Muonion kunnanhallituksen päätös

Tunturi- Lapin maaseutulautakunta on kokouksessa 13.3.2025 § 5 käsitellyt Tunturi-Lapin YTA- alueen järjestäytymistä ja organisointia. Maaseutulautakunta on ehdottanut kunnanhallitukselle, että:

- 1.1.2026 alkaen yhteistoimintasopimusta maaseututehtävien hoitamisesta muutetaan siten, että
 - maaseutuelinkeinoviranomaisen toimivalta on Muonion kunnanhallituksella tai määrättyllä viranhaltijalla,
 - Tunturi-Lapin maaseutulautakunta lakkautetaan nykyisessä muodossaan 1.1.2026 alkaen* ja nykyinen lautakunta jatkaa toimikautta siihen saakka,
 - talousarvio ja tilinpäätös sisällytetään Muonion kunnan hallinto- ja talouspalveluihin omana tehtäväalueenaan, tiedot toimitetaan Enontekiön ja Kittilän kuntiin.
- Sopimukseen tehdään myös tarkennuksia mm. henkilöstön osalta ja palvelun järjestämisen osalta sivutoimipisteissä.
- Kunnanhallitus pyytää lausuntoja Enontekiön ja Kittilän kunnilta Tunturi-Lapin yhteistoiminta-alueen sopimuksen päivittämisestä.
- Kunnanhallitus ryhtyy selvittämään mahdollisuutta yhteistyöhön Pohjois-Lapin kuntien kanssa.

**Lautakunta keskusteli laajasti asiasta ja esitti huolensa keskusteluyhteyden jatkuvuudesta viranhaltijoiden kanssa, jos maaseutulautakunta lakkautetaan. Toivomuksena olisi tuoda kentän mielipiteet ja kokemukset edelleen viranhaltijoiden tietoisuuteen tulevaisuudessa, esimerkiksi useamman kerran vuodessa järjestettävillä kuulemistilaisuuksilla.*

Muonion kunnanhallitus hyväksyi maaseutulautakunnan esityksen 31.3.2025 § 58. Päätöksessä todettiin, että kunnanhallitus käynnistää Tunturi-Lapin maaseutuhallinnon YT-alueen sopimusmuutoksen valmistelun siten, että uusi sopimus tulee voimaan 1.1.2026 ja pyytää alueen kunnanhallituksen puheenjohtajat ja kunnanjohtajat sekä vastaavat viranhaltijat neuvotteluun.

Kuntaneuvottelu

Kuntaneuvottelu käytiin 15.4.2025. Neuvottelussa todettiin, että etenemistapa voisi valmistelussa olla seuraava:

- 1.1.2026 toteutettaisiin lautakuntarakennemuutos ja hallintomuutos.
- Muonio valmistelee asiat hallintosäätöön vuoden 2025 aikana.
- Päivitetään Tunturi- Lapin YTA- sopimus ja aloitetaan jo vuonna 2025 neuvottelu muiden kuntien kanssa virka-apusopimuksista.
- Valmistelu mahdollisesta isommasta YTA- alueesta aloitettaisiin myöhemmin lähitulevaisuudessa.

Konkreettisesti huhtikuussa 2025 Muonion kunta lähettää kuntien kirjaamoihin lausuntopyynnöt maaseutulautakunnan esitykseen ja Muonion kunnanhallituksen päätökseen (31.3.2025) liittyen.

Lausuntopyyntö

Muonion kunta pyytää Kittilän ja Enontekiön kunnilta lausuntoja Tunturi-Lapin maaseutulautakunnan esitykseen seuraavasta hallinnon muutoksesta ja YTA- sopimuspäivityksestä:

1. 1.1.2026 alkaen yhteistoimintasopimusta maaseututehtävien hoitamisesta muutetaan siten, että
 - maaseutuelinkeinoviranomaisen toimivalta on Muonion kunnanhallituksella tai määrättyllä viranhaltijalla,
 - Tunturi-Lapin maaseutulautakunta lakkautetaan nykyisessä muodossaan 1.1.2026 alkaen ja nykyinen lautakunta jatkaa toimikautta siihen saakka,
 - talousarvio ja tilinpäätös sisällytetään Muonion kunnan hallinto- ja talouspalveluihin omana tehtäväalueenaan, tiedot toimitetaan Enontekiön ja Kittilän kuntiin.
2. Sopimukseen tehdään myös tarkennuksia mm. henkilöstön osalta ja palvelun järjestämisen osalta sivutoimipisteissä.

Lisäksi Enontekiön ja Kittilän kuntia pyydetään ottamaan kantaa siihen, että aloitetaan vuoden 2025 aikana neuvottelut Pohjois-Lapin kuntien kanssa virka-apusopimuksien laadinnasta ja mahdollisesti myöhemmin käynnistettäisiin laajempi kartoitustyö isomman YTA-alueen muodostamisen mahdollisuudesta Pohjois- Lapin ja Tunturi-Lapin kuntien kesken.

Lausunnot pyydetään toimittamaan Muonion kunnan kirjaamoon **9.5.2025 klo 16.00 mennessä**, osoite kirjaamo@muonio.fi.

Muonion kunta

Laura Enbuska-Mäki
kunnanjohtaja